Проект

Н А Р Е Д Б А

№ …….

за придобиване на квалификация по професията

„ГРАФИЧЕН ДИЗАЙН“

Раздел I
ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл. 1. С тази наредба се определя държавният образователен стандарт (ДОС) за придобиването на квалификация по професията 021101 „Графичен дизайн“ от област на образование „Изкуства“ и професионално направление 0211 „Аудио-визуални техники и производство на медийни продукти“ съгласно Списъка на професиите за професионално образование и обучение по чл. 6, ал. 1 от Закона за професионалното образование и обучение.

Чл. 2. Държавният образователен стандарт за придобиването на квалификация по професията 021101 „Графичен дизайн“ съгласно приложението към тази наредба определя изискванията за придобиването на трета степен на професионална квалификация по професията, за придобиване на квалификация по част от професията, както и за достигане на отделни единици резултати от ученето.

Чл. 3. Въз основа на ДОС по чл. 1 и рамковите програми по чл. 10, ал. 3, т. 2, 3, 5 и 6 от Закона за професионалното образование и обучение се разработват типови учебни планове за ученици, учебни планове за лица, навършили 16 години, и учебни програми за обучението.

Раздел II
СЪДЪРЖАНИЕ НА ДЪРЖАВНИЯ ОБРАЗОВАТЕЛЕН СТАНДАРТ

Чл. 4. (1) Държавният образователен стандарт по чл. 1 определя изискванията към кандидатите, описанието на професията, единиците резултати от учене за придобиване на трета

степен на професионална квалификация по професията, критериите и средствата за оценяване на всяка единица резултат от учене, съвкупността от единици резултати от ученето, които формират придобиването на квалификация по част от професия, изискванията към материалната база и изискванията към обучаващите.

(2) Държавният образователен стандарт за придобиване на квалификация по професията включва общата, отрасловата и специфичната професионална подготовка с необходимите професионални компетентности, които гарантират на обучаемия възможността за упражняване на професията след завършване на обучението.

ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 1. Учебните планове и учебните програми по чл. 3, разработени въз основа на тази наредба започват да се прилагат от учебната 2026 – 2027 г. за учениците, които постъпват в VIII клас в училищното професионално образование и обучение, а за лица, навършили 16 години – от 1 януари 2026 г.

§ 2. Тази наредба се издава на основание чл. 22, ал. 6, във връзка с ал. 2, т. 6 от Закона за предучилищното и училищното образование.

КРАСИМИР ВЪЛЧЕВ

Министър на образованието и науката

ПРОЕКТ

Приложение към чл. 2

ДЪРЖАВЕН ОБРАЗОВАТЕЛЕН СТАНДАРТ
ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА КВАЛИФИКАЦИЯ ПО ПРОФЕСИЯТА
„ГРАФИЧЕН ДИЗАЙН“

Професионално направление:					
Код: 0211	Аудио-визуални техники и производство на медийни продукти				
Професия					
Код: 021101	Графичен дизайн				
Степени на професионална квалификация		–	–	**III**	–
Ниво по Национална квалификационна рамка (НКР)		–	–	**4**	–
Ниво по Европейска квалификационна рамка (ЕКР)		–	–	**4**	–

ПРОЕКТ

1. Изисквания към кандидатите

1.1. Изисквания към кандидатите за входящо минимално образователно и/или входящо квалификационно равнище за придобиване на степен на професионална квалификация съгласно Закона за професионалното образование и обучение

За придобиване на трета степен на професионална квалификация по професията „Графичен дизайн“ от Списъка на професиите за професионално образование и обучение, утвърден от министъра на образованието и науката със Заповед № РД09-2230 от 09.08.2024 г., изискванията за входящото минимално образователно равнище към кандидатите са:

• за ученици – завършено основно образование;

• за лица, навършили 16 години – придобито право за явяване на държавни зрелостни изпити или завършено средно образование.

Изискването за входящо квалификационно равнище при продължаващо професионално обучение за придобиване на трета степен на професионална квалификация е придобита квалификация по част от същата професия.

1.2. Здравословното състояние на кандидата се удостоверява с медицински документ, доказващ, че професията, по която желае да се обучава, не му е противопоказна.

2. Описание на професията

Лицата, завършили трета степен на професионална квалификация по професията „Графичен дизайн“, създават визуални комуникационни решения за печатни, електронни и дигитални медии. Основната цел на тяхната дейност е постигането на ясно визуално въздействие върху аудиторията чрез съчетаване на текст, изображения, цветови решения и графични елементи. Те участват в разработването на разнообразни продукти – книги, каталози, опаковки, брошури, реклами, уебсайтове, фирмена идентичност и мултимедийни платформи. Работата обхваща както творческия процес по генериране на иновативни идеи, така и цялостното техническо изпълнение – от идейна скица до крайна реализация.

В професионалната си дейност използват компютърна техника, графични устройства и специализирани програми за растерна и векторна графика, както и инструменти за издателска подготовка и дигитална обработка. Това им позволява да създават и форматират визуално съдържание в съответствие със спецификата на избраната медия. Изработват лога, икони, пиктограми и елементи на корпоративната идентичност, създават реклами за печат и уеб, и визуално оформят електронни издания, плакати и всякакви продукти от естеството на визуалната комуникация.

Професионалната дейност изисква планиране на проекти, избор на подходящи шрифтове, цветове, снимков материал или други елементи на визуалната комуникация и композиционни решения, както и прилагане на добри практики в уебдизайна и типографията. Умението да се адаптира дизайнът спрямо нуждите на клиента и целевата аудитория е ключово за ефективността на визуалната комуникация. Работата предполага активна комуникация с клиенти, колеги и външни партньори, както и участие в представянето и защитата на проектни концепции.

Професията се упражнява основно в студийна или офис среда, с преобладаваща работа пред компютър. Характерна е необходимостта от спазване на стриктни срокове, както и съчетаването на индивидуална креативност с екипна работа. Професионалните задължения включват участие в екипни проекти и поемане на отговорности за планиране, координиране и изпълнение на конкретни задачи в рамките на екипа, както и провеждане на вътрешни обучителни сесии и подпомагане въвеждането в професията на нови колеги или стажанти.

ПРОЕКТ

Изискват се висока степен на самодисциплина, визуална култура, естетическо чувство, внимание към детайла и стремеж към непрекъснато усъвършенстване. Изисква се проследяване на тенденциите в дизайна, участие в обучения и форуми и надграждане на знанията, включително по въпросите на авторското право, дигиталната сигурност и професионалната етика. За успешна професионална реализация е препоръчително владеенето на специализиран софтуер за работа с растерна и векторна графика, професионални издателски системи и други широко използвани в практиката.

Професията изисква добра зрителна острота, умения за работа с информационни и комуникационни технологии, както и способност за боравене с големи обеми визуална информация. Необходимо е лицата да са запознати с основите на композицията, теорията на цветовете и визуалната йерархия, както и да умеят да подбират подходящи средства и техники за представяне на идеите си, т.е. да притежават комбинация от технически, стратегически и творчески умения.

3. Единици резултати от ученето (ЕРУ) за придобиване на трета степен на професионална квалификация по професията

Степен на професионална квалификация	Ниво по НКР/ЕКР	Номер на ЕРУ и вид професионална подготовка (ПП)												
		ЕРУ 1	ЕРУ 2	ЕРУ 3	ЕРУ 4	ЕРУ 5	ЕРУ 6	ЕРУ 7	ЕРУ 8	ЕРУ 9	ЕРУ 10	ЕРУ 11	ЕРУ 12	ЕРУ 13
		Обща ПП		Отраслова ПП				Специфична ПП						
III	4	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x

3.1. Списък на Единиците резултати от ученето по видове професионална подготовка

ЕРУ по обща професионална подготовка – единна за всички професионални направления от СППОО

ЕРУ 1. Здравословни и безопасни условия на труд и опазване на околната среда

ЕРУ 2. Икономика и предприемачество

ЕРУ по отраслова професионална подготовка – единна за професиите от професионално направление „Аудио-визуални техники и производство на медийни продукти“

ЕРУ 3. Основи на визуалната композиция и формообразуване

ЕРУ 4. Цветознание и визуален ритъм

ЕРУ 5. Типография и графична култура

ЕРУ 6. Изпълнение на визуален проект в съответствие с технически, етични и правни изисквания

ЕРУ по специфична професионална подготовка по професията

ЕРУ 7. Разработване на концепция за графичен проект

ЕРУ 8. Изграждане на векторни графични решения

ЕРУ 9. Създаване и обработка на растерни изображения

ЕРУ 10. Оформяне на печатни и дигитални издания

ЕРУ 11. Създаване на визуална идентичност и бранд материали

ЕРУ 12. Прототипиране на уебинтерфейси и интерактивни визуализации

ЕРУ 13. Презентиране и защита на графичен проект

ПРОЕКТ

3.2. Описание на единиците резултати от ученето за професията „Графичен дизайн“

3.2.1. Обща професионална подготовка по професията

ЕРУ 1	**Здравословни и безопасни условия на труд и опазване на околната среда**
Резултат от учене 1.1	**Спазва хигиенните норми и здравословните и безопасните условия на труд на работното място (ЗБУТ)**
Знания	• Познава основните нормативни актове за здравословни и безопасни условия на труд • Обяснява възможните професионални и здравни рискове на работното място и причините за тяхното възникване • Разяснява основните правила при оказването на първа помощ при трудови злополуки • Изброява основните видове лични предпазни средства и техните функции • Познава видовете защитни приспособления и средства за сигнализация и маркировка за осигуряване на ЗБУТ • Изброява правилата за работа при аварии и аварийни ситуации
Умения	• Прилага мерки за безопасност на работното място • Спазва хигиенните норми на работното място • Прилага инструкции за безопасна работа • Реагира правилно при аварийни ситуации
Компетентности	• Спазва стриктно мерките за безопасност при изпълнение на различните трудови дейности
Резултат от учене 1.2	**Осъществява превантивна дейност за опазване на околната среда**
Знания	• Познава нормативните актове, свързани с опазването на околната среда, и ЗБУТ • Познава трудовоправните норми, свързани със ЗБУТ • Разяснява общите изисквания за осигуряване на ЗБУТ съобразно спецификата на провежданата дейност и изискванията на техническото, технологичното и социалното развитие с цел защита на живота, здравето и работоспособността на работещите
Умения	• Търси информация за устойчиви практики, приложими в конкретната професионална дейност • Изпълнява дейности по събиране и съхраняване на опасни продукти, излезли от употреба уреди и консумативи съобразно правилата за рециклиране • Използва технологии и материали, щадящи околната среда • Спазва практики за пестене на вода, енергия и други ресурси на работното място
Компетентности	• Правилно обработва отпадъците на работното място съобразно изискванията за сортиране • Вярно и точно разпознава замърсяващи фактори на работното място и съдейства за ограничаване на въздействието им • Способен е стриктно да следва утвърдените правила и изисквания за опазване на околната среда
Критерии за оценяване на ЕРУ	**Част по теория на професията:** • Владее теоретични знания за:

ПРОЕКТ

	– хигиенните норми – здравословните и безопасните условия на труд на работното място – овладяването на аварийни ситуации и оказването на първа помощ – превантивната дейност за опазване на околната среда **Част по практика на професията:** • Избира своевременно най-адекватния тип поведение при зададената рискова ситуация • Вярно и точно определя необходимите действия за оказване на първа помощ
Средства за оценяване	**Част по теория:** писмен изпит **Част по практика:** изпълнение на практическа задача по индивидуално практическо задание
ЕРУ 2	**Икономика и предприемачество**
Резултат от учене 2.1	**Познава основите на пазарната икономика**
Знания	• Познава основни икономически понятия – търсене, предлагане, пазар, конкуренция, цена • Познава ролята на държавата в икономиката – данъци, бюджет, регулации • Обяснява дейността на организацията в контекста на основни икономически принципи и понятия • Разяснява основни понятия във финансите – приходи, разходи, печалба, инвестиции • Разбира значението на социалната и екологичната отговорност при ръководене на бизнес
Умения	• Използва основни икономически понятия, като търсене, предлагане, пазар, конкуренция и цена при изпълнение на професионалните си задачи • Отчита значението на основните финансови показатели, като приходи, разходи, печалба и инвестиции
Компетентности	• Прилага правилата и изискванията, свързани с ролята на държавата в икономиката, включително данъци, бюджет и регулации, в рамките на работната среда и своите професионални ангажименти
Резултат от учене 2.2	**Познава основите на предприемачеството**
Знания	• Познава същността и ролята на предприемачеството в икономиката • Изрежда основните стъпки при стартиране на бизнес, включително генериране на идея, пазарно проучване, изготвяне на бизнес план • Изброява видовете фирми и организационно-правни форми на стопанска дейност
Умения	• Разграничава видовете фирми и организационно-правните форми на стопанска дейност • Прилага знания за предприемачеството в работната си среда
Компетентности	• Идентифицира успешни практически примери за управление на бизнес начинания • Предлага решения за подобряване на дейността в съответствие с технологичните и организационните изисквания

ПРОЕКТ

	• При необходимост представя идеи и предложения пред клиенти, инвеститори или партньори, като аргументира решенията си
Критерии за оценяване на ЕРУ	**Част по теория на професията:** • Владее основните теоретични знания и понятия в областта на икономиката • Владее основните теоретични постановки в областта на предприемачеството **Част по практика на професията:** • Вярно, точно и мотивирано определя действията за разрешаване на описания проблем в зададения казус • Участва в разработването на бизнес план на фирмата според изискванията на предварително дефинираното задание
Средства за оценяване	**Част по теория:** писмен изпит **Част по практика:** изпълнение на практическа задача по индивидуално практическо задание

3.2.2. Отраслова професионална подготовка по професията

ЕРУ 3	**Основи на визуалната композиция и формообразуване**
Резултат от учене 3.1	**Прилага основни принципи на визуалната композиция**
Знания	• Описва основните елементи на композицията: точка, линия, равнина, форма, ритъм, равновесие • Разграничава симетрия и асиметрия, визуален център и йерархия • Обяснява ролята на композицията за въздействието на визуалния образ
Умения	• Използва композиционни принципи при подреждане на визуални елементи • Създава визуални решения със спазени пропорции, баланс и ритъм • Адаптира композиционната структура към формат и медия
Компетентности	• Изгражда визуално хармонични и функционални композиции в контекста на зададена задача
Резултат от учене 3.2	**Моделира дву- и триизмерни визуални форми**
Знания	• Дефинира видовете основни геометрични и органични форми • Разбира принципите на изграждане на обем и перспектива • Разграничава плоско и обемно визуално представяне
Умения	• Създава форми чрез рисуване, моделиране или дигитални средства • Представя обем и пространствени отношения чрез скица или макет • Използва перспективни линии, сянка и мащаб за изразяване на дълбочина
Компетентности	• Моделира визуални форми и композиции в съответствие с проектната идея и пространствената логика
Резултат от учене 3.3	**Скицира и визуализира идеи в проектен контекст**
Знания	• Разграничава видове скици: идейна, техническа, конструктивна

ПРОЕКТ

	• Описва етапите на визуално проектиране чрез ръчно и цифрово скициране • Разбира функцията на скицата като средство за комуникация на идея
Умения	• Скицира обекти, сцени и идеи в различни гледни точки и формати • Представя движения, обеми и структура с минимални изразни средства • Визуализира идеи, съчетавайки текст и образ
Компетентности	• Използва скица като инструмент за визуално планиране и представяне на проектни концепции и решения
Резултат от учене 3.4	**Оценява композиционната цялост на визуалния продукт**
Знания	• Дефинира критерии за визуален баланс, ритъм и център на интерес • Разпознава грешки и дисбаланси в композиционна структура • Разбира връзката между форма, функция и въздействие
Умения	• Анализира съществуващи визуални композиции спрямо зададени критерии • Сравнява и обосновава различни композиционни решения • Прави корекции на визуални структури с цел постигане на цялост
Компетентности	• Извършва визуален анализ и самокорекция за подобряване на композицията и формата, като прилага композиционните принципи
Критерии за оценяване на ЕРУ	**Част по теория на професията:** • Описва елементите и принципите на визуалната композиция и формообразуване. Разграничава видове форми и скици и обяснява ролята им в създаването на визуално съдържание **Част по практика на професията:** • Изпълнява визуални задачи с приложени композиционни принципи, обем и структура • Използва скици за визуализиране на идеи и прилага самостоятелно визуален анализ и корекция
Средства за оценяване	**Част по теория:** писмен изпит **Част по практика:** изпълнение на практическа задача по индивидуално практическо задание
ЕРУ 4	**Цветознание и визуален ритъм**
Резултат от учене 4.1	**Познава характеристиките и взаимодействието на цветовете**
Знания	• Разграничава основни и вторични цветове и тяхната организация в цветови кръг • Описва характеристики, като нюанс, оттенък, наситеност и яркост • Обяснява психологическото въздействие на цветовете
Умения	• Идентифицира цветове по характеристика и роля в композиция • Сравнява цветови двойки по въздействие и хармония • Обяснява взаимодействия между близки и контрастни цветове
Компетентности	• Анализира и интерпретира цветовите отношения с оглед на визуалното им въздействие
Резултат от учене 4.2	**Използва цветови контрасти, хармонии и символика**

ПРОЕКТ

Знания	• Изброява основни видове контрасти (топло/студено, светло/тъмно, основни/допълнителни, спомагателни и др.) • Разграничава видове хармонии: аналогична, триадна, монохромна • Изрежда символични значения на цветовете в различни култури
Умения	• Създава цветови схеми с изразен контраст или хармония • Избира цветови комбинации, съответстващи на зададено послание • Прилага символиката на цвета в конкретен визуален контекст
Компетентности	• Използва целенасочено цветови средства за постигане на комуникационно въздействие
Резултат от учене 4.3	**Прилага цветови решения за подсилване на визуалното въздействие**
Знания	• Дефинира принципи на визуалното възприятие, свързани с цвят • Разбира връзката между цвят, форма и фон • Описва как цветът влияе на визуалния акцент и йерархията в изображението
Умения	• Използва цветови решения за привличане на вниманието • Подсилва визуални елементи чрез контраст и акцентиране • Прилага цветове така, че да подобри четивността, настроението и асоциативното възприемане
Компетентности	• Подбира и използва цветове в подкрепа на комуникативната цел на визуалния продукт
Резултат от учене 4.4	**Разбира ролята на светлина и сянка за създаване на обем**
Знания	• Изброява основни източници на светлина и посоки на осветление • Обяснява как светлината влияе върху формата, контраста и дълбочината • Разпознава видове сенки и отражения
Умения	• Визуализира обем чрез насочена светлина и сенки • Създава и подчертава форма чрез осветяване в ръчна или цифрова среда • Прилага светлосенкови ефекти в скица или визуален проект
Компетентности	• Използва светлина и сянка като средство за изразяване на форма, обем и атмосфера
Критерии за оценяване на ЕРУ	**Част по теория на професията:** • Демонстрира знания относно характеристиките и взаимодействието на цветовете. Владее основни понятия за цветови контрасти, хармонии и символика. **Част по практика на професията:** • Използва цветови решения за изграждане на визуално въздействие. Прилага светлина и сянка за създаване на обем и акцентиране във визуална композиция
Средства за оценяване	**Част по теория:** писмен изпит **Част по практика:** изпълнение на практическа задача по индивидуално практическо задание
ЕРУ 5	**Типография и графична култура**
Резултат от учене 5.1	**Познава историята и изразните възможности на шрифта**

ПРОЕКТ

Знания	• Дефинира основни етапи в развитието на типографията • Разграничава типове шрифтове според историческата и културната им рамка • Разбира ролята на шрифта като визуален и комуникационен елемент
Умения	• Идентифицира шрифтове по стил и приложение • Свързва типографията с контекста на визуалната комуникация • Анализира визуалната експресивност на различни шрифтове
Компетентности	• Демонстрира осъзнато отношение към шрифта като носител на смисъл и културна идентичност
Резултат от учене 5.2	**Подбира подходящи шрифтове спрямо съдържанието и целта на визуалния продукт**
Знания	• Обяснява архитектурата на шрифта, характеристиките на основни шрифтови семейства и стилове • Изрежда принципи за избор на шрифт според функция и аудитория • Разграничава декоративен, функционален и информационен шрифт
Умения	• Избира шрифт в зависимост от темата, средата и предназначението • Сравнява шрифтове по визуално въздействие, четливост и поставяне на смислово ударение • Съчетава шрифтове в рамките на единна визуална концепция
Компетентности	• Подбира и прилага адекватни типографски решения, съобразени с комуникационната цел на проекта
Резултат от учене 5.3	**Оформя текстови елементи чрез композиционни, типографски и йерархични принципи**
Знания	• Обяснява йерархията на текстови структури (заглавие, подзаглавие, основен текст) • Разбира принципите на подравняване, междубуквено и междуредово пространство • Описва ролята на визуалния ритъм и бялото пространство
Умения	• Оформя текстови блокове с логическа и визуална подреденост • Прилага принципи на йерархия, четивност и контраст • Използва типографска мрежа и композиционно равновесие
Компетентности	• Оформя текст в рамките на визуална структура, която улеснява възприемането и подчертава съдържанието
Резултат от учене 5.4	**Развива усет за композиция в текстово-визуална среда**
Знания	• Изброява принципи на композиция в рамките на смесени медии (текст и изображение) • Разбира ефекта от съчетаването на графични и текстови елементи • Дефинира ролята на мащаб, позициониране и контраст в текста
Умения	• Съчетава текст и изображение в балансирана визуална структура • Настройва йерархията на информацията според визуалната логика

ПРОЕКТ

	• Адаптира оформление към различни формати (екран, печат, табло и др.)
Компетентности	• Прилага интегрирани решения за визуална комуникация в текстово-графичен контекст
Критерии за оценяване на ЕРУ	**Част по теория на професията:** • Демонстрира знания относно историята, класификацията и приложението на шрифта. Владее основни понятия за типографски принципи и визуална йерархия **Част по практика на професията:** • Оформя текстови елементи в композиционно и функционално издържана структура. Прилага адекватни типографски решения в зависимост от комуникационната цел
Средства за оценяване	**Част по теория:** писмен изпит **Част по практика:** изпълнение на практическа задача по индивидуално практическо задание
ЕРУ 6	**Изпълнение на визуален проект в съответствие с технически, етични и правни изисквания**
Резултат от учене 6.1	**Организира работния процес съобразно спецификата на визуалния проект**
Знания	• Изрежда основните етапи в изпълнението на визуален проект • Описва изискванията за времева, техническа и материална организация • Разграничава ролите и отговорностите в индивидуален и екипен проект
Умения	• Планира последователност от дейности спрямо зададена задача • Изготвя график и структурира работната среда • Проследява изпълнението на задачи в рамките на проекта
Компетентности	• Организира ефективно и самостоятелно работния процес при изпълнение на визуален проект
Резултат от учене 6.2	**Използва материали, инструменти и дигитални ресурси в съответствие с технологичните изисквания**
Знания	• Описва специфичните свойства на основни материали и дигитални формати • Дефинира техническите параметри на използваните инструменти и устройства • Разбира как да адаптира материалите спрямо изискванията на визуалната среда
Умения	• Избира подходящи средства и технологии според целта на проекта • Работи с инструменти и програми по безопасен и ефективен начин • Подготвя технически файлове според зададени спецификации
Компетентности	• Използва технологични ресурси съобразно изискванията на проекта и средата за реализация
Резултат от учене 6.3	**Прилага правила за безопасна и отговорна работа в работна и дигитална среда**
Знания	• Обяснява основните правила за безопасност в работна среда

ПРОЕКТ

	• Разграничава добри практики за киберсигурност и защита на лични данни • Описва начин за съхраняване и архивиране на файлове в сигурна дигитална среда
Умения	• Прилага правила за безопасност при работа с техника, материали и електроника • Работи отговорно в споделени и мрежови среди • Използва резервни копия и системи за съхранение на работни файлове
Компетентности	• Гарантира безопасна, отговорна и етично съобразена работа в аналогова и дигитална среда
Резултат от учене 6.4	**Спазва етични стандарти и авторски права при създаване и разпространение на визуално съдържание**
Знания	• Дефинира основните понятия от Закона за авторското право и сродните му права • Разграничава оригинално съдържание от копирано или използвано неразрешено • Разбира как се регулира споделянето на изображения и медийни продукти
Умения	• Посочва публични източници и използва съответни за изпълнението на проекта материали • Оценява рискове, свързани с нарушаване на ЗАПСП • Прилага етични правила при създаване и публикуване на визуално съдържание
Компетентности	• Спазва Закона за авторското право и професионалната етика при създаване, използване и разпространение на визуални продукти и завършени проекти
Критерии за оценяване на ЕРУ	**Част по теория на професията:** • Демонстрира знания относно организацията на проекта, техническите параметри и етичните изисквания • Владее понятия, свързани с безопасност, авторско право и дигитална отговорност **Част по практика на професията:** • Организира изпълнението на визуален проект, като използва подходящи материали и дигитални средства • Работи отговорно и законосъобразно в реална или симулирана проектна ситуация
Средства за оценяване	**Част по теория:** писмен изпит **Част по практика:** изпълнение на практическа задача по индивидуално практическо задание

3.2.3. Специфична професионална подготовка по професията

ЕРУ 7	**Разработване на концепция за графичен проект**
Резултат от учене 7.1	**Идентифицира комуникационната цел и целевата аудитория на графичния проект**
Знания	• Разглежда основните принципи на визуалната комуникация

ПРОЕКТ

	• Различава типове целеви аудитории и техните комуникационни нужди • Разграничава основна и професионална терминология на чужд език, свързана с визуални комуникации и дизайн • Описва етапите на работа по задание и логиката на клиента
Умения	• Анализира клиентско задание с оглед на контекста и аудиторията • Описва параметри на проекта в съответствие с комуникационната цел • Разчита визуалния език на конкурентни продукти и кампании • Презентира графична концепция с помощта на чуждоезикова лексика и визуални средства • Участва в обсъждания, като аргументира идеи на чужд език • Подбира комуникационни средства в съответствие с поставените цели
Компетентности	• Формулира ясно насочено дизайнерско задание
Резултат от учене 7.2	**Разработва концептуална идея, съответстваща на зададените параметри**
Знания	• Обяснява методи за творческо генериране на идеи • Разграничава подходи за визуална интерпретация на концепции • Представя примери за изграждане на визуална метафора • Обосновава ролята на визуалните средства в дизайна
Умения	• Разработва идейни скици и концептуални табла • Прилага асоциативно мислене за създаване на оригинални решения • Представя избора на визуален стил, съобразен с аудиторията • Използва визуални препратки, подходящи за целите на проекта
Компетентности	• Създава визуална концепция, която интерпретира основната идея на проекта
Резултат от учене 7.3	**Визуализира концепцията с помощта на дизайнерски техники и инструменти**
Знания	• Разграничава принципи на композиция и визуална йерархия • Определя основни цветови схеми и типографски решения • Анализира спецификите на различните графични формати
Умения	• Създава идейно табло с цветова палитра, шрифт и графични елементи • Прилага инструментите на графичните програми за базова визуализация • Съставя дизайнерски шаблон с ясно визуално послание
Компетентности	• Представя идеята чрез визуални материали, съответстващи на целта на проекта
Критерии за оценяване на ЕРУ	**Част по теория на професията:** • Обяснява логиката зад комуникационната цел и избор на визия • Анализира задания и формулира дизайнерски решения в контекст **Част по практика на професията:** • Изготвя скици, визуални табла и презентация на концепцията • Защитава проекта чрез обоснована аргументация и визуални примери
Средства за оценяване	**Част по теория:** писмен изпит

ПРОЕКТ

	Част по практика: изпълнение на практическа задача по индивидуално практическо задание
ЕРУ 8	**Изграждане на векторни графични решения**
Резултат от учене 8.1	**Анализира визуални елементи с оглед на изграждането на векторна композиция**
Знания	• Описва характеристиките на векторната графика и нейните предимства • Разглежда основните принципи на създаване на форми, линии и криви • Обяснява ролята на цветове, контури и запълване при векторни обекти
Умения	• Разглежда примерни векторни композиции и извлича структурна логика • Идентифицира повтаряеми елементи и принципи за визуален ред • Определя подходящи графични техники за представяне на идея
Компетентности	• Формулира визуална стратегия за изграждане на векторно решение
Резултат от учене 8.2	**Конструира основни векторни елементи чрез графичен софтуер**
Знания	• Описва инструментите за създаване на форми и пътища • Разграничава типовете векторни обекти – отворени/затворени пътища • Обяснява значението на възлови/опорни точки и сегменти при манипулиране
Умения	• Създава геометрични форми с помощта на векторен инструментариум • Прилага трансформации: скалиране, въртене, отразяване, изместване • Обединява, изважда и подравнява обекти за създаване на композиции • Използва мрежа и водачи за структуриране на разположението
Компетентности	• Прилага основни техники за изграждане на визуално подредена графика
Резултат от учене 8.3	**Изгражда векторна композиция с логика на визуална йерархия**
Знания	• Обяснява понятието визуална йерархия и факторите, които ѝ влияят • Описва методи за насочване на вниманието чрез мащаб, цвят и подреждане • Анализира взаимодействието между елементи в композиционно поле
Умения	• Организира елементи по важност и предназначение • Избира подходящи цветови и типографски акценти • Прилага логика на подреждане за улесняване на възприемането
Компетентности	• Създава композиция с ясно визуално водене и структурна цялост
Резултат от учене 8.4	**Подготвя векторен файл за печат или дигитална среда**
Знания	• Различава спецификите на цветови режими (RGB/CMYK) според средата • Разграничава файлови формати за печат и екранна визуализация • Обяснява настройките за размер, резолюция и раздувка

ПРОЕКТ

Умения	• Настройва документ с правилни параметри за конкретната медия • Експортира файл във формат с вградени шрифтове и конвертирани обекти • Проверява за технически грешки и оптимизира финалния вариант
Компетентности	• Изготвя коректно финален файл според задание и технически изисквания
Критерии за оценяване на ЕРУ	**Част по теория на професията:** • Обяснява принципите на изграждане на векторна композиция • Анализира визуални елементи и представя логика на подреждане **Част по практика на професията:** • Изгражда пълноценна векторна композиция по зададено задание • Експортира файл във формат, съобразен с медийната среда
Средства за оценяване	**Част по теория:** писмен изпит **Част по практика:** изпълнение на практическа задача по индивидуално практическо задание
ЕРУ 9	**Създаване и обработка на растерни изображения**
Резултат от учене 9.1	**Разграничава характеристиките на растерното изображение спрямо техническите изисквания на проекта**
Знания	• Обяснява понятия, като резолюция, пикселни размери и цветови модели • Описва разликите между основни растерни формати и тяхното приложение • Разпознава подходящите настройки за уеб- и печатна продукция
Умения	• Избира правилен формат и цветови режим според предназначението • Преоразмерява и кадрира изображение без загуба на качество • Анализира спецификации на проект и адаптира изображението към тях
Компетентности	• Създава растерни файлове, отговарящи на зададени технически параметри
Резултат от учене 9.2	**Извършва корекция и подобрение на изображението с графичен софтуер**
Знания	• Изброява основни инструменти за корекция – контраст, яркост, наситеност • Обяснява разликата между деструктивна и недеструктивна редакция • Описва използването на слоеве и маски при корекция
Умения	• Прилага основни корекции за подобряване на визията на изображение • Използва корекционни слоеве и инструменти за селективна обработка • Комбинира ефекти за постигане на желания визуален резултат
Компетентности	• Прилага работни методи за визуално подобрение, съобразени с проектната цел
Резултат от учене 9.3	**Изолира, ретушира и интегрира изображения в дизайнерска композиция**
Знания	• Обяснява принципите на ретуш и дигитален монтаж • Разглежда техники за селекция и изолиране на обекти

ПРОЕКТ

	• Описва влиянието на светлина и перспектива в композицията
Умения	• Използва инструменти за селекция, изрязване и прецизно изолиране • Ретушира дефекти, регулира цветове и текстури • Интегрира изображения в композиция
Компетентности	• Създава композиция с хармонично интегрирани растерни елементи
Резултат от учене 9.4	**Оптимизира растерно изображение за публикуване и архивиране**
Знания	• Описва методи за компресия и намаляване на файлова големина • Разграничава изискванията за експорт към различни платформи • Обяснява ролята на метаданни и файлово именуване
Умения	• Експортира изображения в подходящ формат и резолюция • Прилага компресия без загуба на визуално качество • Организира и наименува файлове според стандарти за архивиране
Компетентности	• Подготвя изображение за професионална употреба в дигитална или печатна среда
Критерии за оценяване на ЕРУ	**Част по теория на професията:** • Обяснява принципи и методи за растерна обработка • Анализира приложимостта на техники според проектни цели **Част по практика на професията:** • Прилага техники за ретуш и композиция по зададено изображение • Извършва експортиране и оптимизация според техническа спецификация
Средства за оценяване	**Част по теория:** писмен изпит **Част по практика:** изпълнение на практическа задача по индивидуално практическо задание
ЕРУ 10	**Оформяне на печатни и дигитални издания**
Резултат от учене 10.1	**Подготвя структура и макет на издание според типология и предназначение**
Знания	• Разглежда основните елементи на макета: колони, модули, мрежи • Обяснява разликите между оформление за печат и за екран • Описва стъпките при създаване на странична архитектура • Изяснява ролята на формати, отстъпи, раздувки и технически изисквания
Умения	• Създава мрежа за подравняване и визуална последователност • Изгражда структурен план на издание с помощта на мастър страници • Преценява формата на крайния продукт и съобразява разположението на елементите
Компетентности	• Организира съдържанието на издание в съответствие с неговата функция и медия
Резултат от учене 10.2	**Оформя текстово съдържание за издателски продукти**
Знания	• Разграничава основни типографски термини и стилове • Обяснява принципите на четливост, ритъм и визуална йерархия в текста • Изтъква значението на съгласуваността между шрифт и цел на изданието • Познава терминология, свързана с типография, цветови модели и предпечат, на чужд език

ПРОЕКТ

Умения	• Прилага типографски стилове и модули за абзацно форматиране • Използва йерархия от заглавия, подзаглавия и текстови полета • Създава индекси, бележки и типографски ефекти, съобразени с дизайна • Използва чужд език при справки със спецификации, шаблони, ръководства и софтуерни менюта
Компетентности	• Оформя текст така, че той да поддържа яснота и естетическа стойност на изданието
Резултат от учене 10.3	**Интегрира визуални елементи в печатни и дигитални страници**
Знания	• Описва стандартите за използване на изображения и графични елементи • Разграничава ролята на растерни и векторни обекти в оформление • Посочва правила за съвместимост на цветови пространства и резолюция
Умения	• Вмъква и позиционира изображения, диаграми и декоративни елементи • Регулира контур, прозрачност и обтичане около обекти • Използва подходящи цветови модели (CMYK, RGB) в зависимост от платформата
Компетентности	• Създава визуално балансирани страници с хармония между текст и изображения
Резултат от учене 10.4	**Извършва проверка и експортиране на оформено издание според изискванията**
Знания	• Изброява изискванията за финална проверка преди публикуване или печат • Обяснява функции на инструменти като проверка на свързани файлове, шрифтове и раздувки • Разглежда методи за оптимизация при дигитални формати
Умения	• Проверява съдържанието с помощта на инструменти за предпечатен контрол и отстранява установените несъответствия • Експортира изданието във формат, съответстващ на техническите изисквания • Добавя раздувки, маркери за обрязване и други печатни обозначения
Компетентности	• Подготвя професионално оформление за технически коректен печат или дигитална дистрибуция
Критерии за оценяване на ЕРУ	**Част по теория на професията:** • Описва основните принципи при оформлението на издания • Обосновава избор на мрежа, шрифт и визуални елементи **Част по практика на професията:** • Изготвя оформление на страници с приложени текстови и визуални компоненти • Експортира оформен файл в съответствие с техническите изисквания
Средства за оценяване	**Част по теория:** писмен изпит **Част по практика:** изпълнение на практическа задача по индивидуално практическо задание
ЕРУ 11	**Създаване на визуална идентичност и бранд материали**

ПРОЕКТ

Резултат от учене 11.1	**Анализира идентичността и ценностите на марката**
Знания	• Разглежда основни елементи на визуалната идентичност • Разграничава видове бранд стратегии и техните визуални проявления • Разпознава чуждоезикови източници и спецификации за бранд идентичност • Описва ролята на логото в комуникацията на марката
Умения	• Анализира съществуващи бранд материали и идентифицира визуални константи • Съпоставя визуални елементи с комуникационната цел на марката • Използва чужд език при проучване на чуждестранни брандове, визуални тенденции и културни особености • Адаптира визуалната комуникация спрямо езикови и културни особености на целеви пазари • Разработва бранд профил и визуална посока
Компетентности	• Извлича визуални характеристики на марката за създаване на унифициран стил
Резултат от учене 11.2	**Създава лого в съответствие с профила на марката**
Знания	• Различава видове логотипи и принципи на конструкция • Обяснява влиянието на формата, цвета и типографията върху възприемането на логото • Описва технически изисквания към логото в различни среди
Умения	• Разработва идейни варианти на лого • Прилага принципите на визуален баланс и четимост • Изработва векторна версия на логото, подходяща за мащабиране
Компетентности	• Създава функционално и запомнящо се лого в съответствие с целите на бранда
Резултат от учене 11.3	**Създава бранд система от графични елементи**
Знания	• Разглежда съставните елементи на визуалната идентичност – цветова палитра, типография, графични мотиви • Обяснява ролята на визуалната консистентност в комуникацията • Посочва добри практики при изграждане на бранд система
Умения	• Разработва цветови и типографски решения, отговарящи на бранд идентичността • Създава и прилага бранд елементи (икони, текстури, мотиви) в различни формати • Организира визуалните елементи в стилово ръководство
Компетентности	• Изгражда визуална система, приложима в различни комуникационни контексти
Резултат от учене 11.4	**Прилага визуалната идентичност в различни носители**
Знания	• Описва различни видове бранд материали – визитки, презентации, опаковки, социални медии • Разграничава технически спецификации на печатни и дигитални носители • Посочва специфики на адаптация на бранд елементи според средата
Умения	• Адаптира лого и графични елементи към конкретни носители

ПРОЕКТ

	• Създава примерни материали за бранд комуникация (визитка, брошура, банер и др.) • Прилага визуалната идентичност в различни медийни формати
Компетентности	• Осигурява единна визуална линия при използване на бранда в различни среди
Критерии за оценяване на ЕРУ	**Част по теория на професията:** • Анализира структурата на визуална идентичност • Обосновава избор на графични решения според профила на марката **Част по практика на професията:** • Създава лого, бранд елементи и материали, съответстващи на заданието • Представя и защитава визуална идентичност с ясно аргументирана логика
Средства за оценяване	**Част по теория:** писмен изпит **Част по практика:** изпълнение на практическа задача по индивидуално практическо задание
ЕРУ 12	**Прототипиране на уебинтерфейси и интерактивни визуализации**
Резултат от учене 12.1	**Анализира логиката и структурата на уебинтерфейс**
Знания	• Разграничава типове уебинтерфейси и техните компоненти • Описва основни принципи за добро потребителско изживяване • Посочва стандартни практики за навигация, позициониране и достъпност
Умения	• Анализира функционални изисквания към интерфейса • Изготвя йерархична структура • Създава схема на навигацията в съответствие с потребителските потоци
Компетентности	• Изгражда логическа структура на интерфейс с оглед на потребителското поведение
Резултат от учене 12.2	**Създава макет на уебинтерфейс**
Знания	• Обяснява предназначението на макетите в процеса на проектиране • Разграничава степени на завършеност на макет (груба скица, прецизен макет) • Описва добри практики при позициониране на елементи в страница
Умения	• Създава макет на интерфейс, съдържащ основни елементи – заглавие, меню, съдържание • Разполага визуалните елементи спрямо целта на проекта • Прилага принципите на подредба и визуална йерархия
Компетентности	• Представя проектен макет, който отразява замисъла и логиката на уебструктурата
Резултат от учене 12.3	**Създава взаимодействия между елементите на цифровия макет**
Знания	• Разграничава основни интерактивни елементи – бутони, менюта, полета за въвеждане • Описва начини за създаване на действие при щракване, посочване, преминаване • Обяснява основите на поведение при взаимодействието потребител – екран

ПРОЕКТ

Умения	• Изгражда връзки между различни екрани или състояния в макета • Добавя реакции при действие (щракване, задържане, превключване на изглед) • Изпробва коректността на създадените преходи и действия
Компетентности	• Представя макет с последователна интерактивна логика и предвидими действия за потребителя
Критерии за оценяване на ЕРУ	**Част по теория на професията:** • Обяснява логиката при изграждане на интерфейс • Разпознава основни елементи и изисквания към цифрова структура **Част по практика на професията:** • Изработва макет с основни функционални части • Създава действия между елементи и представя цялостна идея
Средства за оценяване	**Част по теория:** писмен изпит **Част по практика:** изпълнение на практическа задача по индивидуално практическо задание
ЕРУ 13	**Презентиране и защита на графичен проект**
Резултат от учене 13.1	**Подготвя представяне на графичен проект спрямо аудиторията**
Знания	• Разглежда целите на графичната презентация в професионален контекст • Обяснява разликите в подхода при представяне пред различни публики – клиенти, екип, жури • Познава добри практики за комуникация и представяне на проект на чужд език • Описва етапите на подготовка – подбор на материали, структура на представянето, избор на формат
Умения	• Подбира съдържание, отговарящо на целта на презентацията • Структурира информацията логично и ясно • Създава визуални материали за съпровождане на устно представяне
Компетентности	• Изготвя подходящо за целевата аудитория представяне, съчетаващо визуални и устни елементи
Резултат от учене 13.2	**Представя графичен проект пред професионална или клиентска аудитория**
Знания	• Разграничава етапите на устно представяне – увод, обосновка, аргументация, заключение • Обяснява добри практики за невербално поведение и визуален контакт • Описва принципи за използване на презентационен софтуер
Умения	• Презентира графичен проект по ясен и убедителен начин • Аргументира дизайнерските си решения • Демонстрира увереност и професионално поведение по време на представяне • Презентира проект на чужд език пред клиент или жури
Компетентности	• Провежда устно представяне, като използва подходящ език, терминология и визуална подкрепа • Превежда кратки чуждоезикови текстове за визии, плакати, етикети или уебсъдържание

ПРОЕКТ

Резултат от учене 13.3	**Реагира на обратна връзка и защитава идеите си**
Знания	• Описва техники за активно слушане и обработване на обратна връзка • Обяснява значението на конструктивната критика в дизайнерската практика • Разграничава подходи за аргументация и отговор на въпроси
Умения	• Отговаря на въпроси, свързани с концепцията, избора на средства и подхода • Защитава позицията си с аргументи, примери и визуални материали • Отразява обратна връзка в бъдещите си действия
Компетентности	• Участва пълноценно в дискусия и демонстрира професионална защита на проектното си решение
Резултат от учене 13.4	**Участва в професионална или учебна изложба/портфолио/ представяне**
Знания	• Описва основни принципи за подбор и подреждане на графични проекти за представяне • Обяснява значението на портфолиото като средство за професионално израстване • Разглежда етични норми и правила при публично показване на авторски проекти
Умения	• Избира подходящи проекти и форматира материали за портфолио или изложба • Организира визуалното оформление и последователност на представянето • Представя собственото си творчество по автентичен и професионален начин
Компетентности	• Представя портфолио/експозиция, отразяваща уменията, стиловата насоченост и потенциала на автора
Критерии за оценяване на ЕРУ	**Част по теория на професията:** • Обяснява подхода за подготовка и структуриране на графична презентация • Разпознава подходящи формати и техники за представяне на визуални проекти **Част по практика на професията:** • Представя проект с ясно изложение и визуална подкрепа • Участва в дискусия, аргументира решения и реагира на обратна връзка
Средства за оценяване	**Част по теория:** писмен изпит **Част по практика:** изпълнение на практическа задача по индивидуално практическо задание

4. Съвкупност от единици резултати от учене, които формират придобиването на квалификация по част от професията „Графичен дизайн“

Степен на професионална квалификация	Ниво по ЕКР/НКР	ЕРУ № … от списъка по т. 3.1.
III	**4**	ЕРУ 3; ЕРУ 4; ЕРУ 5; ЕРУ 7 ЕРУ 3; ЕРУ 4; ЕРУ 5; ЕРУ 8

ПРОЕКТ

		ЕРУ 3; ЕРУ 4; ЕРУ 5; ЕРУ 9 ЕРУ 3; ЕРУ 4; ЕРУ 5; ЕРУ 10 ЕРУ 3; ЕРУ 4; ЕРУ 5; ЕРУ 11 ЕРУ 3; ЕРУ 4; ЕРУ 5; ЕРУ 12 ЕРУ 3; ЕРУ 4; ЕРУ 5; ЕРУ 13

5. Изисквания към материалната база

5.1. Изисквания към кабинетите за обучение по теория на професията – характеристики, обзавеждане, оборудване, софтуер

Обучението по теория на професията „Графичен дизайн“ се осъществява в специализирани учебни кабинети или мултифункционални зали, които осигуряват благоприятна учебна среда, съответстваща на нормативните и педагогическите изисквания. Всеки обучаван разполага с индивидуално работно място, включващо работна маса и ергономичен стол, както и постоянен достъп до компютър, оборудван със съвременна операционна система и базов образователен софтуер.

Кабинетите разполагат с учебна дъска (бяла или интерактивна в зависимост от възможностите на институцията), компютър за обучаващия, мултимедиен проектор и екран, озвучителна система, интернет свързаност, информационни табла, колекции от учебни видеа и визуални ресурси, както и достъп до електронни платформи за съвместна работа и споделяне на материали.

Инсталираният софтуер включва най-малко: офис пакети, браузъри, видео- и графични плейъри, а при възможност – и демонстрационни версии на професионални приложения за дизайн, визуализация и предпечатна подготовка. Поради спецификата на професията и бързо променящите се условия, ако липсват утвърдени учебници по дисциплината, следва да се използват онлайн ресурси и адаптирани авторски материали.

5.2. Изисквания към учебната база за обучение по практика на професията – характеристики, обзавеждане, оборудване, софтуер

Практическата подготовка по професията „Графичен дизайн“ се провежда в специализирана учебна зала или лаборатория, оборудвана със съвременна компютърна техника и професионален софтуер, съответстващ на реалната работна среда в графичния дизайн и визуалните комуникации. Всяко работно място включва компютър с висока графична производителност, професионален монитор, графичен таблет (при наличие), специализиран хардуер, съобразен с нуждите на професията, лицензиран софтуер за обработка на растерни и векторни изображения (актуални версии на водещи програми в бранша като Adobe Creative Cloud), оформление на печатни и дигитални издания, създаване на мултимедийни и анимационни продукти.

Залата е оборудвана с принтер за цветен и черно-бял печат, скенер с висока резолюция, проектор, учебна дъска, информационни табла, както и с мултимедиен сървър или споделено хранилище за съхранение и достъп до учебни и проектни файлове.

Пространството трябва да е съобразено с добрите ергономични и естетични практики – осигуряващо естествена и изкуствена осветеност, звукоизолация и възможност за конфиденциална работа по индивидуални задачи. Изискванията към залата следват нормативните актове относно технологичните процеси, безопасността, здравословните условия на труд и методическите препоръки за обучение в сферата на графичния дизайн.

ПРОЕКТ

6. Изисквания към обучаващите

Право да преподават по теория и практика на професията имат лица с висше образование и образователно-квалификационна степен „магистър“ или „бакалавър“ по специалности от професионални направления „Теория на изкуствата“ и „Изобразително изкуство“ от областта на висше образование „Изкуства“ от Класификатора на областите на висше образование и професионалните направления (ДВ, бр. 64 от 2002 г.), съответстващи на професията.

Учителска длъжност по учебен предмет или модул от професионалната подготовка може да се заема и от лица със завършено висше образование по съответната специалност и без професионална квалификация „учител“.

По учебен предмет или модул от професионалната подготовка, за който няма съответно професионално направление в Класификатора на областите на висше образование и професионалните направления, могат да преподават лица без висше образование и без професионална квалификация „учител“, ако са придобили професионална квалификация по професията при условията и по реда на Закона за професионалното образование и обучение.

Препоръчително е на всеки три години обучаващите да преминават курс за актуализиране на професионалните знания, умения и компетентности.

ПРОЕКТ